

Færre danskere indbetaler til pension - til gengæld indbetaler de mere

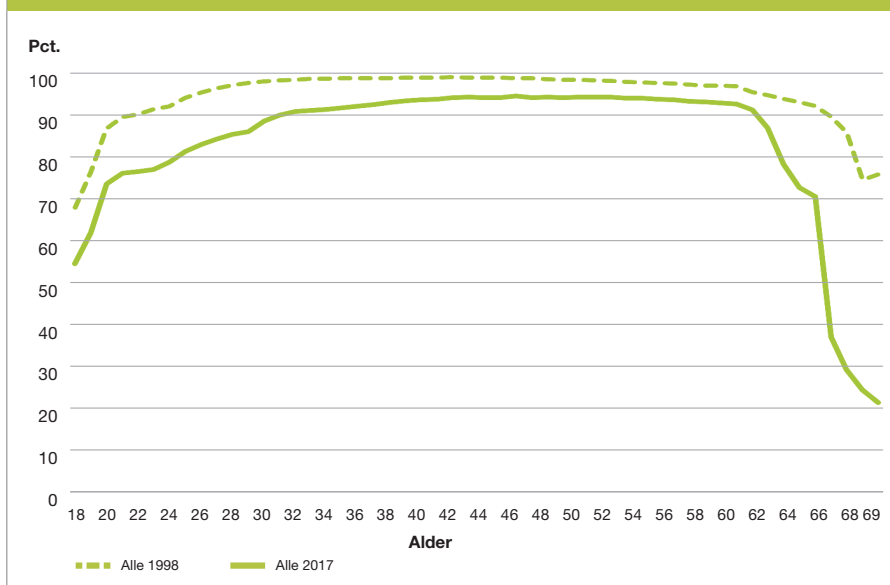
I 1998 var der en større andel af danskere, der indbetalte til pension end i 2017. Til gengæld vælger de, der sparer op i 2017, at sætte mere til side end tidligere. Det viser en ny analyse fra ATP af udbredelsen af og størrelsen på pensionsindbetalingerne igennem de sidste tyve år.

I 1998 indbetalte 95 pct. af alle 18-64-årige til en pensionsordning – dette tal var i 2017 faldet til 88 pct. (se figur 1). Den primære årsag til faldet er, at den såkaldte SP-ordning, som eksisterede fra 1998 til 2003, blev suspenderet i 2004.

”SP-ordningen omfattede alle lønmodtagere, selvstændige og overførselsmodtagere. Da SP-ordningen også omfattede efterlønsmodtagere, førtidspensionister på den gamle ordning (tildelt før 2003), personer med mindre end 9 timers arbejde om ugen og personer med særligt lave overførsler, dækkede den en smule bredere end ATP-ordningen. Tilstedeværelsen af SP-ordningen løftede derfor antallet af selvstændige og overførselsindkomstmodtagere, der indbetalte til pension.” siger Michael Jørgensen, analysechef i ATP.

Andelen af selvstændige, der indbetalte til pension, blev derfor mest påvirket, da SP-ordningen i 2004 blev suspenderet (og senere afskaffet), fordi selvstændige

Figur 1 – Andel der indbetaler til pension i 1998 og 2017 opdelt på alder

Note: Figuren viser udviklingen i andelen, der har indbetalt til pension i hhv. 1998 og 2017 opdelt på alder. I opgørelsen af indbetalingerne indgår følgende pensioner: ATP Livslang Pension, SP-ordningen, arbejdsmarkedspensioner og individuelle pensioner.

Kilde: ATP's egne beregninger 2019 på data fra Danmarks Statistik.

hverken er omfattet af ATP eller arbejdsmarkedspensioner. Andelen af selvstændige med en indbetaling faldt således fra 94 pct. i 1998 til 61 pct. i 2017.

Overførselsindkomstmodtagere blev også påvirket fordi, SP-ordningen (modsat ATP-ordningen), som nævnt, også omfattede efterlønsmodtagere, førtids-

pensionister på den gamle ordning, personer med mindre end 9 timers arbejde om ugen samt personer med særligt lave overførsler. Andelen af overførselsmodtagere med en indbetaling faldt således fra 86 pct. til 67 pct. fra 1998 til 2017.

Selvom andelen, der indbetaler til pension, er faldet, blev der indbetalt mere

til pension pr. dansker i aldersgruppen 18-64 år i 2017 end i 1998. De gennemsnitlige indbetalinger til pension steg fra 34.021 i 1998 til 36.876 kr. i 2017. Stigningen i de gennemsnitlige indbetalinger skyldes alene, at de gennemsnitlige indbetalinger fra lønmodtagere i samme periode steg fra 46.196 i 1998 til 53.039 kr. i 2017. Gennemsnittet for både overførselsmodtagerne og selvstændige faldt i samme periode, fra hhv. 7.593 kr. til 4.752 kr. og fra 39.315 kr. til 33.064 kr.

Et skifte fra individuelle ordninger til arbejdsmarkedspensioner

Det danske pensionssystem består i dag overordnet set af et 3-søjle-system; søjle 1 (de offentlige pensioner og ATP), søjle 2 (arbejdsmarkedspensionerne og tjenestemandspensioner) og søjle 3 (individuelle ordninger). Hvis man ser på udviklingen i indbetalingerne til pension, fordelt på disse tre søjler – se figur 2 – så kan man se, at færre indbetaler til en individuel ordning i 2017 end i 1998 (et fald fra 32 pct. til 18 pct.), og det gælder på alle alderstrin.

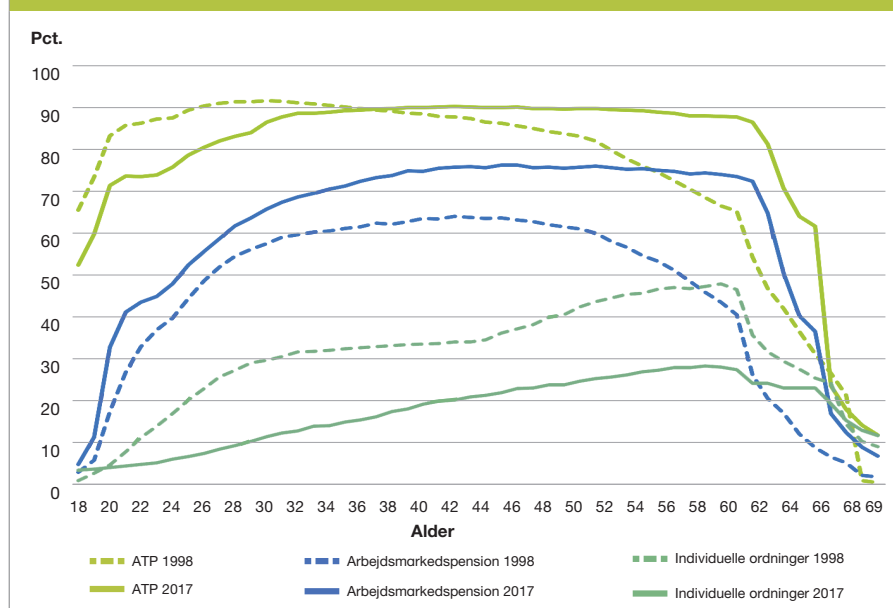
Det store fald i andelen, der indbetaler til en individuel pensionsordning, hænger sammen med flere ting.

For det første har udbredelsen af arbejdsmarkedspensionerne reduceret behovet for indbetalinger til en individuel ordning for dem, der nu er omfattet af en arbejdsmarkedspension.

For det andet er indbetalingerne til individuelle ordninger historisk i højere grad foregået via kapitalpensioner og ratepensioner, og i takt med at skatteregler har begrænset mulighederne for at indbetale til disse ordninger, har nogle valgt at stoppe deres indbetalinger.

For det tredje er andelen af selvstændige faldet kraftigt i perioden (fra 5,7 pct. til 4,1 pct.). Da selvstændige stort set kun indbetaler til individuelle ordninger fra den del af deres indkomst, der kommer fra deres virksomhed, så har det reduceret antallet, der indbetaler til en in-

Figur 2 – Andel der indbetaler til ATP, arbejdsmarkedspensioner og individuelle ordninger i 1998 og 2017 opdelt på alder

Note: Figuren viser udviklingen i andelen, der har indbetalt til pension i hhv. 1998 og 2017 opdelt på alder. I opgørelsen af indbetalingerne indgår følgende pensioner: ATP Livslang Pension, arbejdsmarkedspensioner og individuelle pensioner.

Kilde: ATP's egne beregninger 2019 på data fra Danmarks Statistik.

dividuel ordning,

Flere indbetaler til ATP og arbejdsmarkedspension

I samme periode er der også sket en lille stigning i andelen af de 18-64-årige, der indbetaler til ATP (fra 83 pct. til 85 pct.). Som man kan se ud af figur 2, så er andelen faldet blandt de yngre (< 35 år), mens den er steget for resten. Faldet blandt de unge hænger i høj grad sammen med, at der er flere studerende i 2017 end i 1998, og studerende ikke er omfattet af ATP-ordningen. Studerende indbetaler – som alle andre – til ATP, hvis de arbejder mere end 9 timer om ugen.

Blandt de 50+-årige er der til gengæld langt flere, der indbetaler til ATP Livslang pension nu end for 20 år siden. Det hænger sammen med, at man i 2017 trak sig senere tilbage fra arbejdsmarkedet, og dermed modtog færre efterløn og førtidspension på den gamle ordning (før 2003), hvorfra man ikke indbetaler ATP-bidrag. Andelen af selvstændige er også noget lavere på de ældre alderstrin i 2017 end i 1998, og da selvstæn-

dige ikke bidrager obligatorisk til ATP, løfter det andelen, der bidrager til ATP i 2017 ift. 1998.

Den forholdsvis beskudne stigning i andelen, der bidrager til ATP fra 1998 til 2017, skal ses i lyset af, at man i 1993 og 1997 udvidede medlemskredsen for ATP Livslang Pension til også at omfatte de fleste overførselsmodtagere. Havde man i stedet opgjøret stigningen i andelen fra 1992 - dvs. fra før udvidelsen af medlemskredsen - til 2017, så ville andelen være steget fra 74 pct. til 85 pct.

Ser man på arbejdsmarkedspensionerne i figur 2, kan man se at danskerne i 2017 begyndte at indbetale til arbejdsmarkedspensioner tidligere i livet end i 1998. Desuden indbetaler en væsentligt større andel til en arbejdsmarkedspension i 2017 ift. 1998 – 65 pct. mod 51 pct. Der er sket en stigning på alle alderstrin. En del af forklaringen på stigningen skyldes ændrede regler for, hvornår man er omfattet af en pensionsordning, idet aldersgrænsen og anciennitetskravet er sat ned, så flere personer omfattes tidligere i deres arbejdsforløb. En an-

den forklaring stammer fra ændringerne i tilbagetrækningen, idet efterlønnen i 1998 trak en stor del af de ældre ud af arbejdsmarkedet. De mellemliggende års reformer har haft til formål at fastholde de ældre på arbejdsmarkedet, og figur 2 viser da også, at en langt større andel af de 50+-årige indbetaler til pension. Indførslen af den supplerende arbejdsmarkedspension for førtidspensionister (SUPP) i 2003 kan også have været medvirkende til, at de ældre i højere grad indbetaler til en arbejdsmarkedspension.

Hvad kan vi forvente fremadrettet?

Fra 2020 indbetaler stort set alle overførselsindkomstmodtagere – dvs. også efterlønsmodtagere, førtidspensionister på den gamle ordning og personer med særligt lave overførsler - til den nye Obligatorisk Pensionsordning (OP). Med indførelsen af OP fra 2020 vil andelen, der bidrager til pension fremover forventes at stige en smule igen, men andelen vil ikke nå op på samme niveau, som da SP-ordningen var aktiv, fordi selvstændige og personer med mindre end 9 ugentlige arbejdstimer ikke er omfattet af OP-ordningen, ligesom de var omfattet af SP-ordningen.

Sådan har vi regnet

I dette faktum er selvstændige, lønmodtagere og overførselsindkomster (inkl. alle andre end selvstændige og lønmodtagere) defineret ud fra deres primære indkomst i året baseret på Danmarks Statistiks socioøkonomiske opdeling baseret på SOCIO13.

I opgørelserne af andele og indbetalinger over tid på tværs af alle aldersgrupper, er opgørelserne lavet for de 18-64-årige, så aldersintervallerne er sammenlignelige i 1998 og 2017.

I opgørelsen af indbetalingerne indgår følgende pensioner: ATP Livslang Pension, SP-ordningen, arbejdsmarkedspensioner og individuelle pensioner. Indbetalingerne til aldersopsparing er bruttificeret med en skattesats på 38 pct.

Alle indbetalinger i kroner er opregnet til 2017-lønkrone, for at rense udviklingen for udviklingen i lønnen i samme periode. Analyserne starter i 1998, fordi det ikke er muligt at tage ordentlig højde for tjenestemænd før 1998.

De gennemsnitlige indbetalinger er i analysen beregnet for alle personer - også dem der ikke indbetaler. Dette er gjort for at kunne få et samlet mål for udviklingen i indbetalingerne, som ikke "forstyrres" af udviklingen i antallet af personer, som i perioden har ændret sig.